

держави із недемократичними режимами (тоталітарні, авторитарні), але їх використання також спостерігається і в демократичних – правлячі кола, політична та економічна еліта, застосовують метод “нав’ювання” певних поглядів, тобто думок які є вигідними у певний час. Отже, можна зробити висновок, що існує багато методів впливу на свідомість, тож особливої актуальності набувають навички відповідного аналізу та сприйняття інформації, здатність свідомо та самостійно міркувати над отриманою інформацією, ставити запитання, шукати аргументи, знаходити незалежні та самобутні рішення поставлених завдань – що є нагальною потребою на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Бібліографічні посилання:

1. Про інформацію : закон України від від 02.10.92 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. - N 48. - С.650. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20110106>
2. Головенко Роман. Інформація як правова категорія – Інститут масової інформації. - 26.04.2007. – Режим доступу : <https://imi.org.ua/advice/informatsiya-yak-pravova-kategoriya/>
3. Пропаганда як інформаційно-психологічний складник політичних процесів: Моногр. / Л. Є. Леонтєва; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – К.; Л., 2004. – 298 с.

Ніколенко Я. О.

здобувач вищої освіти І курсу

Науковий керівник – Мірошніченко Л. В.

кандидат філологічних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

РОЗВИТОК МОВИ ЯК ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ НАЦІЇ

Дослідження мови в якості чинника формування і розвитку духовності особистості належить до актуальних проблем сучасного українського державотворення, розвитку культури, освіти і виховання нації загалом. На нашу думку, молоде покоління втратило пріоритети між духовним та матеріальним, а рідна мова є одним з таких основних аспектів. Досить велика кількість молоді спілкується іноземними мовами, особливо на побутовому рівні. Такий факт позначається на свідомості та самосвідомості людини, на її духовності. То ж відродження української мови, вільне володіння нею більшістю, а в перспективі – всіма українцями, є першочерговим теоретичним, педагогічним і практичним завданням держави у процесі формування духовності сучасної української нації. Мова є дійсністю, тобто формою реального існування свідомості, й механізмом спілкування. Завдяки їй люди обмінюються інформацією, досвідом, почуттями, висловлюють власно сформовані судження та цінності.

У 90-х роках ХХ ст. ґрунтовні дослідження з цієї проблематики були проаналізовані низкою українських науковців: В. Андрущенко, Т. Біленко, О. Базалук та ін. Найбільше уваги цій проблемі приділив В. Андрущенко, який стверджував, що центр національних інтересів складає мовна проблема. Для українців вона має особливий сенс, оскільки упродовж століть не лише не вирішувалась як того вимагає ідея буття національного, але й провокувалася шовіністичною політикою центру, спрямованою на знищення мови.

У сучасному суспільстві актуальною постає проблема з'ясування функції мови як чинника самосвідомості особистості та розвитку її духовності. Українська мова має державний статус, про це записано в Конституції України: «Українська мова є мовою роботи державних органів влади та місцевого самоврядування, мовою викладання в державних та комунальних закладах освіти» [1]. Це, звичайно, не заперечує вживання, розвиток і підтримку мов національних менших, що чітко визначено в міжнародному і національному законодавстві. Зокрема, у статті 10 (зазначеного документа) гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. «Єдиною державною мовою України була, є і буде українська мова», – наголосив президент П. Порошенко на зустрічі представників органів місцевого самоврядування й органів державної влади у Києві в червні 2014 року. Національна мова є одним з головних консолідуючих чинників нації.

Мова – генетичний код нації, який поєднує минуле з сучасним, програмує майбутнє, вона є засобом спілкування, основою національної культури. Дослідниця М. Пірен відзначає, що мова – «це душа, жива плоть народу, яку створювали сотні поколінь етносу. У мові народу одухотворювалася вся його історія, його радості, творчості, біди, надії. Вона служила кращим посередником у встановленні добросусідських взаємин та дружби між народами» [2, с. 308].

Мова моделює і творить навколишнє буття, завдяки їй мисляча людина стає творчою, вона дає назви тим чи іншим предметам, одухотворює їх, переводить у площину свого власного буття. На жаль, сьогодні частина мешканців України користується суржигом, що збіднює їх як особистостей. Видатний український педагог та письменник В.Сухомлинський зазначав: «Слово – це найточніший різець, здатний доторкнутися до найніжнішої рисочки людського характеру. Уміти користуватися ним – велике мистецтво. Словом можна створити красу душі, а можна і спотворити її. Тож оволодіймо цим різцем так, щоб з-під наших рук виходила тільки краса» [3, с. 170].

В Україні мовна проблема полягає не тільки у суто філологічній, але й у соціальній і психологічній площині. З розвитком людства активізуються контакти різних етносів, проте мова кожного з них продовжує відображати не лише спільні характеристики, а й реалізує специфіку ментальності цих народів, що не знаходить втілення у штучно створених мовних конструкціях. Більш виразно постає проблема нерівноправності мов, яка визначається перевагою у світі найбільш розвинених в економічному

плані держав, мова яких (насамперед, англійська) фактично нав'язується іншим країнам.

Аналізуючи питання формування мовної політики в Україні, варто зазначити, що ця проблематика є складовою етнонаціональної політики. Але реалізація ефективної мовної політики на сучасному етапі розвитку українського суспільства значною мірою стримується рівнем її політизації. Певні політичні сили проросійського спрямування намагаються запровадити в Україні російську мову як другу державну, спекулюючи на тому, що нібито в країні порушуються права етнічних росіян та інших національних меншин. У наслідок таких дій порушується формування і розвиток духовності нації, адже знання мови – є основа культури народу. «Мова – це наша національна ознака, в ній ступінь нашої свідомості. Мова – це форма нашого культурного й національного життя. Мова – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб. І поки живе мова – житиме й народ як національність. Не стане мови – не стане й національності: вона геть розпорозиться поміж другим народом» [3, с. 71].

Отже, розвиток української мови в сучасному суспільстві є важливим процесом формування духовної культури нашої нації. Мова має відроджуватися в душі кожного українця.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Пірен М. Етнополітика в Україні: соціопсихологічний аналіз. К.: Університет Україна. 2007. 408 с.
3. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. К. : Радянська школа, 1977. 215 с.

Паливода В.В.

здобувач вищої освіти II курсу

Науковий керівник – Закладна Ю. О.

старший викладач

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

COMMUNICATIVE PURPOSE OF THE LANGUAGE IN THE PROFESSIONAL FIELD AND THE TACTICS OF POLICE COMMUNICATION

Scientific issue. Society on different levels is not able to exist without language. Serving the needs of society, the language performs a number of functions, the main of which is communication [4, p. 36-40].

Language is the most important means of communicating between people and providing information processes in modern society (in scientific, business, political, educational and other spheres of life).